

Események, hírek, híresztelések

A Magyar Távirati Iroda jelentette 1993. augusztus 21-én: „A köztársaságt elnök ezután örömét fejezte ki, hogy a Szabad Demokraták Szövetsége ezzel a sajátos Tisza-túrával tiszteltgett népünk és hagyományaink előtt, és nem hivalkodva, de határozottan megvallotta magyarságát.” Az MTI közölte továbbá, hogy az elnöki üzenet a gondolkodók (így, idézőjel nélkül!) konferenciájának szólt, azaz a szabad-elvűek Tisza menti fesztiváljának, amelyet a résztvevők állítólag a népi kultúrának szenteltek. Mindjárt a jelentés első sorából megtudjuk, hogy derék liberálisaink a magyar népi kultúra szerves részének tekintik a falvédőt, a tetoválást(!) és a haláljelet! (Az e téren kevésbé tájékozott olvasó figyelmébe: Kovács Ákos — aki az MTI idézett jelentésével ellentétben nem antropológus, hanem etnográfus — már korábban is megfogalmazott olyan témákat, mint a „haláljelek” vagy falvédők. Most Szolnokon „Szűk utcában kicsi ház, Te szép lány ne tétovázz” címmel állította ki a falvédőket, országúti haláljeleket, falfirkákat és tetoválásokat — mindezt nyilván a „magyar népi kultúra” bemutatása, népszerűsége jegyében. Szerencsére nem láttam a kiállítást, de K. Á. több művét, így a haláljelekről írottat viszont ismerem. Erről csak egy megjegyzés: igaz, a keresztények sírjait keresztet vannak, de ezek nem a halált, hanem a feltámadást jelképezik.)

Megszólalt Kuncze Gábor frakcióvezető is. Kultúra ide, fesztivál oda, nem mulasztotta el az oldalgást: megjegyezte, hogy a „napokban éppen Szárszón jönnek össze páran (!), akik igen csak biztosak abban, hogy ők az igazi őrzői a tűznek” stb. Az SZDSZ nem létezett és nem létező „nép-nemzeti vonulatának” zászlóvivői szerepében fellépett Kuncze nyilván jóstehetséggel (is) meg van áldva, ugyanis a prófécia akkor hangzott el, amikor még nem lehetett tudni, hogy ki fog Szárszóra elmenni. Ismert volt viszont néhány prominens résztvevő neve, tehát nem árt eleve elhinteni a gyanakvás magvát: Szárszón szittya-nacionalista találkozó lesz.

Bevallom, zavarban vagyok az SZDSZ Tisza-fesztiváljának megítélésénél: nem tudom elképzelni, hogy valóban hitték, az effajta happening nemzeti elkötelezettségüket fogja bizonyítani? (A fiatalabbaknak: a „happening” a 60-as évek divatszava volt. Jelentése: „a hippik feltűnősködő, esetleg közbotrányt okozó összejövetele, ahol mindenki gátlástalanul eleget tehet szenvedélyeinek...”)

Mindez az SZDSZ problémája, magukra veszenek, és amit Szolnokon produkáltak, az nem új és nem meglepő. Ami viszont megdöbbentő, az a Magyar Köztársaság elnökének elismerő üzenete. Nem; nem a „pártok-fölötti államfő” látszatának hiányát kifogásolnám — ezen, azt hiszem már régen túl vagyunk —, de a Magyar Állam első számú képviselőjétől annyi azért elvárható lenne, hogy elismerését ne egy olyan pártpolitikai rendezvényre pazarolja, amely — nevével ellentétben — nem a magyar kultúra ügyét, hanem kigúnyolását szolgálta. És még valamit: ha a liberális frakcióvezető a szolnoki városházán elítélőleg emlegeti Szárszót akkor, amikor a szomszédos művelődési házban giccs-kiállítás nyílik meg — „magyar” címszó alatt! — akkor ugyebár a buta mucsai koponyákban is derengenie kell a felismerésnek, hogy a szárszói nép-nemzetiek a magyar kultúrkinccs rangjára akarják emelni a tetoválást, a falvédőt és haláljeleket stb, ezt pedig talán még egy mai, modern mucsai sem akarhatja...

Kossuth Rádió Budapest. 1993 augusztus 18. Rádás c. műsor:

„Most tehát először Ópusztaszer, ahol Göncz Árpád köztársaságt elnök dörgő taps mellett fejtette ki az ott összegyűlt önkormányzati vezetőknek: ha a köztársaságt megbízottl rendszer nem az államérdek mértéktartó egyeztetésére hajló szervezetévé vállik, hanem a központi akarat kíméletlen érvényesítésére törekszik, akkor bizony csak a kinyilatkoztatások szintjén válunk demokratikus országgá.”

A dörgő tapsra még visszatérek; ennél sokkal lényegesebb, ha Göncz Árpád tényleg ezt mondta, akkor — sajnálom! —, de az elnök nincs tisztában azzal, hogy mire nevezi ki a megbízottakat. A köztársasági megbízott feladatköre ugyanis kizárólag csak arra korlátozódik, hogy 1. megvizsgálja, a helyi önkormányzatok szervezeti, működési szabályzata összhangban van-e a törvényekkel, 2. betartják-e a működési szabályzatot. Sajnálatos, hogy néhány köztársasági megbízott ezen a téren hiányosságokat volt kénytelen megállapítani néhány liberális vezetőségű önkormányzat tevékenységében, de tették ezt nem a „központi hatalom nagyobb dicsőségére”, hanem Göncz Árpád elnök megbízása alapján.

A műsorban ezek után a pénzről, pontosabban ennek hiányáról esik szó, majd a riporter megjegyzi:

„... nagyon jellemzőnek tartom, hogy a köztársasági elnök beszédét egyetlen egyszer sza-

kította meg taps.” Kérem, tekintsünk el annak kinyomozásától, hogy ez az egyetlen egy taps dörgő volt-e vagy sem...

Istennek se akarja az ellenzék, hogy a külföldön élő magyar állampolgárok választhassanak. Üdítő kivétel az SZDSZ-es Magyar Bálint, aki augusztus 13-án a Kossuthon emígy csillogtatta meg a reménysugarat:

„Nem tartom kizártnak, hogy szavazhassanak azok a külföldön élő magyar állampolgárok, akiknek állandó lakhelye van Magyarországon.” Érthető, ugye? Kár például, hogy a német hatóságok nem ennyire megvilágosodott elméjük. Szerintük ugyanis az az idegen állampolgár, akinek idegen országban van az állandó lakhelye, az csak átmenetileg tartózkodhat német területen, nem lehet „itt élő”. Illetve: a Magyar B.-i zseniálisnak aligha mondható ötlet vonatkozna az elenyésző számú magyar vendégmunkásra és a turistákra! De tudtommal őket eddig sem akarták kirekeszteni.

Búcsú a Históriatól. (No, nem az igazítól, csak a folyóirattól!) Tizenöt évvel ezelőtt jelent meg először a nagyközönségnek szánt történelmi folyóirat; valóban üde és főként új hang, új hangvétel volt az eddigi pártos, marxista történetírás egyhangú, frázisokra épülő szürkeségében. Így volt ez sokáig. Aztán — úgy 1990 körül — változni kezdett a História. Szó se róla, továbbra is voltak benne jó tanulmányok, de szaporodtak a nagyon is ideológiai ízű, vezércikk-szerű állásfoglalások a főszerkesztő, Glatz Ferenc — az utolsó pártállami kormányban oktatásügyi miniszter — tollából. A teljesség kedvéért: mindez 1990-ben kezdődött, a megkísérelt (?) rendszerváltás első évében, amikor a História anyagi problémákkal küzdött és amikor Soros György megkezdte a lap támogatását. Akkor jöttek az olyan Glatz-cikkek, hogy „Hova tartozunk, a Kelethez, vagy a Nyugathoz?” „Mi a magyar 1992?” stb. Természetesen nem a témákkal, a kérdések feltevésével van bajom, hanem a Glatz-i válaszokkal. Glatz Ferenc nagytudású, kitűnő történész. Mi szükség arra, hogy az ötvenes évek gyakorlatát magasabb színvonalon úzva a kozmopolitizmus felé próbálja terelgetni a nemzeti gondolatot jó értelemben ápoló értelmiséget?

A szakítást a legutóbbi Históriaban megjelent Glatz-cikk érlelte meg bennem. Így végződik:

„S most a hagyományos recepthez nyúlunk ismét: minden baj okául az elmúlt 40 évet nevezzük meg. Híztérítikus önátértékelésbe, öntgazolódásba kergetve a nemzetet. Ahogy kergettük 40 évvel ezelőtt a korábbi generációkat...”

Hogy sírva ne fakadjunk! A professzor többes szám első személyt használ, de persze ez nem rá vonatkozik, hanem azokra, akiknek eszébe jut, hogy az elmúlt negyven esztendő erkölcsi és anyagi csődtömegének még élő okozóival azért el lehetne beszélgetni egy-s-másról. Mondjuk, egy népszerűsítő történelmi folyóirat szintjén, nehogy valaki arra a rossz szándékú elszámoltatásra, netán felelősségre vonásra gondoljon...

Nem ismerem dr. Gergely Jenőt. Sem személyesen, sem közvetve; csak annyit tudok róla, amennyi a „Ki kicsodában” áll. Ezenkívül olvastam egy könyvét, egy cikkét és egy nyilatkozatát. Mindezt azért szeretném előre bocsátani, hogy tisztázzam: semmiféle személyes érdemem nem fűződik az általam nem ismert történész lejárataához, de úgy érzem, amit Gergely Jenő tett és tesz, az megkívánja a nyilvánosság ítéletét. „Tálatkozásaink”:

1989-ben — húsz év után — először látogathattam Magyarországra. Az út állomásai voltak a könyvvásárlások; csak ámultam-bámultam, hogy ezt, meg azt is kiadták. Rosenheimbe hozott gyűjteményem egyik darabja volt Gergely Jenő — akkor még „dr.” nélkül — egyik könyve: „Katolikus egyház, magyar társadalom 1890-1986”. 1989-es kiadás volt, bár a szerző 87-ben írta, mégpedig a 60-as, 70-es évek elvárásainak megfelelően. Talán Gergely Jenőnek le kellett volna állítania a könyv kiadását — gondoltam, és — hittem akkor — az ügy részemről el van feledve.

Nem így történt. A szerző egy évvel később — tehát 1990-ben — ugyanerről a témáról öt oldalas cikket írt a Históriaban. Igaz — talán a terjedelme miatt — a címet kissé megváltoztatta. Így szólt: „Egyházak, egyházpolitika 1945-1968” A sorokat olvasva, nem hittem a szememnek: Gergely Jenő saját, korábbi könyvének időben idevágó részeit szedte elő, egyszerűen megváltoztatva az „előjeleket!”. A professzori tudat 3 éven belüli (1987-1990) teljes átalakítására csak két példa a sok közül:

Gergely Jenő 1987-ben (1989-ben?):

„Az iskolák államosítására történetileg a proletárdiktatúra megteremtésének napjaiban került sor, ezért úgy is felfoghatjuk, mint a munkáshatalom első komoly erőpróbáját... A helyi konfliktusok ellenére a hívók és a felekezeti iskolák többsége egyetértettek az iskolák államosításával.”

1990-História:

„Az iskolák államosításával mérték talán a legérzékenyebb, máig ható csapást, nemcsak az egyházakra, hanem az egész nemzeti kultúrára. Itt általában véve nem a szekularizációs törekvéseket kifogásolhatjuk, hanem totális proletárdiktatúra esztelen romboló dühét.”

De lesz ez még cifrább is; Mindszentyről 1989-ben:

„A beszéd egyértelműen a kapitalista viszonyok restaurálását hirdette meg, megtagadva nemcsak a szocialista hatalmat és annak intézkedéseit, hanem az 1944 utáni demokratikus átalakulás egészét is. Mindszentynek ez a megnyilatkozása ismételten feltárta az egyházon belül még tovább élő reakció meglétét és agresszivitását...”

Történész professzorunk azonban hamar rehabilitálja a hercegprímást; 1990-ben már így ír:

„... Mindszenty bíboros 1956. november 3-i beszéde a legvitatottabb. A prímás azonban — ellentétben az elmúlt három évtized propagandájának állításával — nem az egyházi nagybirtokot, hanem az egyház régi és bevált intézményeinek visszaadását követelte, konkrétan megnevezve sajtót és a szerzetesrendeket.”

Szekfű Gyula hatalmas tudású, elismert és főként igazi történész volt. A század elején az értelmiség mégis a fejét követelte, mert megírta a „Száműzött Rákóczi”; a könyv az idegenben élő fejedelem emberi gyengeségeit is leírta, és — a korabeli, történelmet olvasó közönség szerint — Szekfű mindezt a Habsburg hatalom kegyeit keresve tette... Úgy látszik, azóta semmi sem változott meg jobban, mint az erkölcsi mérce... Három évig nem hallottam Gergely Jenőről, így azt sem tudtam meg, hogy 1991-ben megkapta a történelem tudományok doktora címet. (Vajon kitől és főleg: miért?)

Az 1993. augusztus 14-i Népszabadsággal dr. Gergely Jenő ismét belépett a történelmet kedvelő szellemi érdeklődésem világába. Az egykori (?) pártlapnak nyilatkozva — többek között — ezt mondja:

„Ez az ezeréves szerepkör... az evangeltázás nyomvonalán fogalmazható újra, azaz a visszatérésben az evangélium szociális tartalmához... Ez csak úgy lesz lehetséges, ha eltemetik a múlt rekvizitumait, a hatalomhoz való törleszkedés konstantinusi gyakorlatát...”

Nem akarok szórszálhasogató lenni, de nem vagyok biztos benne, hogy az egyházügyek eme szakértője nem tévedésből használta-e az „evangelizáció” szót, amely keresztény hitre térítést jelent, és talán azt se feszegezzük, hogy Konstantin császár alatt mennyire törleszkedett az egyház az uralkodóhoz. Amit dr. Gergely Jenő leírt, az helyes, valóban követendő. De a történész — első „találkozásunk” alkalmával — ezekkel a szavakkal zárta 1989-es könyvét:

„Az egyházak is részeset tehát a szocialista társadalomnak, amennyiben elfogadják és igénylik a szocialista társadalmi fejlődést, és

ennek kiteljesedésében a nemzettel és néppel sorsközösséget is vállalnak.”

A Rákosi és a Kádári korszakban viccek jártak arról, hogy mi is az a dialektika. Hát ez kérem, de ez sajnos nem vicc! A Magyar Út körök és a Magyar Igazság és Élet pártja programjába vette a Tudományos Akadémia, valamint az oktatás minden szinten történő magyar szellemű átalakítását. Sok tennivalójuk lesz...

Június 4-én az MTI a következő szívmengető hírt tette közzé:

„Marx '93 címmel tudományos konferenciát rendeznek június 7-én a Politikatudományi Intézetben. A tanácskozást a Baloldali Alternatíva Egyesülés, a Gattlet és a Politikatörténeti Alapítvány szervezi... az érdeklődők előadásokat hallgathatnak meg többek között Krausz Tamástól, Kts Jánostól, Hegyi Gyulától és **Eörsi Istvántól**. Néhány előadás címe ízelítőül: „Búcsú vagy reneszánsz?“, „Marxizmus és liberalizmus...”

Még mondja valaki, hogy nincs demokrácia Magyarországon! Igaz, a szabadon választott magyar Országgyűlés tudomásom szerint betiltott egy-két olyan jelképet, amelyek mégis csak összefüggnek az említett izmussal, de végül is vörös csillag, sarló és kalapács nélkül is lehet a nyilvánosság előtt elmélkedni Marx Károly százmilliók számára nem éppen üdvöt hozó poros gondolatairól. Ami elgondolkoztató, az az elődök névsora: az SZDSZ volt elnöke, újságíró, író, egyetemi tanár. Az utóbbi elkötelezett marxista, a többi pedig liberálisaink élcsapatához tartozik, mind a négyen ismert személyiségek. De ha valaki felismeri azt a gondolatot, hogy az egyetemi katedráról nem feltétlenül egy ortodox marxistának kellene oktatnia a magyar ifjúságot, nos, az nyomban megkapja a „kirekesztő” jelzöt...

A néhai rosszemlékű R. Maxwell szellemi-üzleti gyermeke a THE EUROPEAN ismét produkált egy cikket, amely — szerintem — nehezen illik bele a nagyeurópai kozmopolita összeborulásba. Az augusztus 19-i számban megjelent írás imígyen kezdődik:

„Mosdatlan, éhes és szegény turisták hordái(!) lepték el tén nyáron Nyugat-Európát... de ezek az emberek nem boszontal menekültek.”

A továbbiakból megtudjuk, hogy fiatal csehek, magyarok és lengyelek tették a waterlooi csatához (sic!) hasonlóvá a párizsi Bois de Boulogne-t. Állítólag; mert a két illusztris szerző — Pelle Neroth és Tony Rocca — elmondja, hogy mit látott. Szlovénia, szlovák, cseh, lengyel és román rendszámú autóbuszokat. A koszos keletiekhez leereszkedve elbeszélgettek a wraclawi

„Ireneusszal”, a besztercebányai Miroszlávval, a prágai „Jarkával” és „Lenkával”.

Magyar turistát, magyar rendszámú járművet nem említene, illetve csak a már idézett bevezetésben. Dehát ha Párizs a világ közepe, akkor kétségtelen, hogy Magyarország (is) tőle keletre van, akkor miért ne lehetne hozzácsapni a felsoroláshoz? Szó se róla, biztos, hogy kispénzű magyarok is járnak — hála Istennek — a fény városában, de ez a „mosdatlan horda” általánosítás nem tisztességes, és némi összehasonlításra is alkalmat ad. München — az októberi sörfesztiváltól eltekintve — például nem éppen idegenforgalmi „mágnes”. De ha az ember nyáron a főpályaudvar környékén jár, akkor — a THE EUROPEAN cikke alapján — egy pillanatig azt hinné, hogy a tisztálkodásra nem sokat adó, hátizsákos, az árkádok alatt éjszakázó keleteurópaiak lepték el a bajor fővárost. Ez az érzéki csalódás azonban csak addig tart, amíg a jövővények meg nem szólalnak angolul (többnyire amerikai kiejtéssel), vagy franciául, esetleg olaszul. Szóval, itt nemigen van különbség, még akkor sem, ha az ide látogató fiatal hazájában jó anyagi körülmények között él, mert egyszerűen divat lett a világjárás ál (?) csavargóként! Ezt a tényt lehet egy kissé fogcsikorgatva tudomásul venni, de a helyzetet mindenki ismeri, így nem hálás újságcikk-téma, viszont egészen más a dolog, ha kicsit olyan tálalásban lehet hozni, hogy az egészen „keleti barbár betörés” íze van.

A Süddeutsche Zeitung nem Maxwell lap, hanem az egyik itteni „tekintélyes”. Az egyik hétfői szám „kedves” cikket (és nem olvasói levelet!) közölt egy nem tudni, milyen életkorú szerzőtől, aki úgy véli, az aktív keresők nem tűrhetik tovább, hogy a nyugdíjasok rajtuk „élősködjének”. A szerző a szükséges minimumnak tartja a nyugdíj horhatár hetven évre történő kötelező jellegű felemelését. Hát igen, az egyesüléssel járó, szinte senki által nem gyanított óriási terhek kikezdi az eddig meglévő társadalmi szolidaritást is. A nyugdíjasok eseténél maradvá, képtelenség úgy felosztani a társadalmat, hogy „mi” és „ők”. Már csak azért sem, mert az aktív keresők közül kivált nyugdíjasok nem alkotnak valamilyen lezárt, homogén osztályt; minden évben új korosztályok lépnek be, másrészt a természetes folyamat csökkenti létszámukat. És ha egy társadalom képtelen a közmegegyezésen alapuló erkölcsi minimum betartására, akkor tagjai megkezdik — először finomabb, majd egyre durvább eszközökkel — egymás elpusztítását.

A liberálisan pártosított és központosított magyar újságírás néha bájos dolgokat produkál. A

Zalai Hírlap augusztus 18-i számában egy bizonyos Bokor Pál így kezdi „Bajtársi körben” című cikkét:

„Horthy Miklós hamvatnak hazahozatala tárgyában toll szárazon nem maradt. Nem is maradt. A magyar történelem...” stb, stb.

Egy nappal később a Hírlapban — nem a zalaiban! — egy meg nem nevezett szerző így mélézik a temetésről:

„Horthy Miklós hamvatnak hazahozatala tárgyában...” stb. És a két cikk első öt mondata szórul-szóra azonos! (Hogy a Tisztelt Olvasót ne hagyjam bizonytalanságban: a későbbiekben a zalai Csurka Istvánt szapulja, a másik pedig a „vérgőzös fasizmus szembeni engedékenységet” emlegeti.) Nem tudok szabadulni a gondolatától, hogy a két cikknek egy írója van: egy harmadik személy, aki valószínűleg felszólította a két újságot, hogy közöljék ezt a zagyvaságot.

Katona Tamás miniszterelnökségi államtitkár Mester Ákosnak nyilatkozik, aki nem mulasztja el megemlíteni, hogy az államtitkár nem egyszer állt készséggel a 168 óra mikrofonja elé. Hiába, befogadó szerkesztő ez a Mester Ákos ... És Katona Tamás nyilatkozik. Hosszan. Úgy mellesleg megemlíti, hogy nem hívták meg Szárszóra, de ez egyáltalán nem bántja őt. Aztán a sok közhely közepette elhangzik egy érdekes mondat. Az államtitkár úr megjegyzi, hogy a kormány a kormányzással van elfoglalva, emiatt kevés időt tud szentelni az MDF-nek, amelynek minden alapja meg lett volna ahhoz, hogy komoly jobboldali párt legyen. De Katona szerint — a „láza-dók”, ezen Csurka Istvánék értendők — mindent elrontottak, mert az ósdi, háború előtti hagyományokhoz viszonyulva keresték jobboldali gyökereiket, holott „modern” jobboldali pártra lett volna szükség.

Így az államtitkár. De kérdezem, ha ő is úgy látja, hogy a Magyar Demokrata Fórumnak a jobboldalon lett volna a helye, miért akadályozta ő is — és még sokan mások —, hogy kialakuljon a pártnak ez az arculata? (Hosszan lehetne vitatkozni a „jobboldali” fogalom meghatározásán, de talán nem a definíció a fontos). Katona államtitkár úr kiválóan töltötte be a „nagy egyensúlyozó” szerepét, csak az a baj, hogy ezt a balanszírozási műveletet egy középről balra tolódó MDF és a mindinkább egymásra találó liberálisok, szocialisták között mutatta be.

Turai Csaba
(Rosenhelm)